

Mit sidste Håb stod til Udlandet.

Der, vilde være den rette Jordbund for en Tankesæd som min.

Så tænkte jeg, og flere tænkte det med mig.

I et Brev, jeg i Vinter modtog fra *Jonas Lie*, den af vore Digtere som jeg måske føler mig sjælelig mest beslægtet, hedder det:

»De var fra først af et Europæisk Træ, med Europæisk Spirekraft, Europæiske »Frugter«.

Jeg er den Eneste af mine Landsmænd, der ikke har fået en Linie ud på fremmed Grund, hin stakkels Roman undtagen, der ved andres Tjenstiver, foregribende en Oversættelse jeg havde kom ud på Tydsk. Den er, hører jeg, også kommet ud på Engelsk og Russisk. Hvorledes det er gået den på disse forskellige Markeder, må Gud vide, jeg har aldrig hørt et levende Ord derom.

Farvel Kjelland. Tak for Deres Bog. — Jeg har læst den, behøver det at siges, med »glubende Interesse.« — Også De har optaget den mindst nationale af vore Kvindetyper, som *Ibsen*, *Bjørnson* og *Hostrup* har indført: *Reisningens*, *Protestens*. Jo mere slige Kvindeskikkelser kan skræmme op, kan støde, desmere berettiget tør man antage, at de er, jo mere trænger vi til dem. Forløberne for slige, dem som man vil give det stolte Navn af Banebrydere — »de seire ei, de kæmpe kun og falde«, hedder det jo så smukt! Mig erindrer disse Ulykkelige mere om Forkjæmperne i en Juleleg, som hedder »Flågetta«, disse ved De nok, som skal værne om hele Rækken bagved mod Ulven foran, og som altid kommer derfra forrevet og forpjudsket.

Andet om Deres Bog tør jeg ikke indlade mig på at sige Dem. Trænger De til min Ros?

Idet jeg skal lægge Pennen, overkommer der mig dog noget som Anger, Misfornøjelse med hvad jeg har sagt Dem, klaget Dem her, at jeg har klaget det. Og det er dog så lidt, så lidt! De dybeste Smerter, hvad jeg bittrest har måttet ofre min Sag, har jeg dog fortiet, det får være Beroligelsen.

Camilla Collett.